

Allerheiligen

1 Joh. 3, 1-3

Honderdvierenveertigduizend zijn er een hele hoop, maar waarom precies honderdvierenveertigduizend en niet tweehonderdduizend of honderdvijftig of misschien een miljoen? Waarom precies die honderdvierenveertigduizend? Eigenlijk gaat het dan om een eenvoudig rekensommetje. Honderdvierenveertig is twaalf maal twaalf en twaalf kennen we als het getal van volheid in het Oude en het Nieuwe Testament. Denk aan de twaalf stammen van Israël, waarmee het land vol was. Denk in het Nieuwe Testament aan de twaalf apostelen of aan de twaalf landen vol met hompen brood die over waren als teken van volheid. En kijken we in het boek Handelingen dan zien we daar geregeld dat duizendtallen ook gebruikt worden voor teken van volheid. Dus het is 'vol maal vol maal vol', oftewel: 'voller kan niet', vollediger kan niet als we eenmaal voor de Heer staan. Maar laten we vooraan beginnen bij die eerste twaalf. Ik neem u daarvoor mee naar Venetië.

Onlangs las ik in een boek van Cees Nooteboom over Venetië hoe daar in de middeleeuwen, de late middeleeuwen, de renaissance misschien, al een schilder was die het laatste avondmaal moest schilderen. Hij had een opdracht gekregen van het Jezuïetenklooster. Het was een rijke tijd in een rijke stad, dus ook het klooster was rijk en ze bedachten dat het doek wel heel groot moest worden. Dus toen de schilder daarmee bezig was en een beetje naar achter op het midden van het doek al mooi de tafel met daarachter Jezus en de apostelen had geschilderd, had hij nog veel ruimte over. Op die ruimte die overbleef aan de bovenkant schilderde hij grote vensters van een prachtig palazzo, zoals dat er staat in Venetië met uitzicht op stukken van de stad aan de achterkant. Mooie wolkenpartijen - want dat doet het ook altijd goed - en op de ruimte die verder over was begon hij mensen te schilderen, allerlei mensen.

Vrij vooraan, bij de tafel van de Heer stond een bediende met een bloedneus, iets verder naar voren een dwerg in een narrenkostuum met op zijn arm een papegaai. Weer wat verder naar voren waar bijna de trappen het schilderij af leken te lopen, stonden twee Duits ogende mannen met hellebaarden en Duits, moet u weten, stond in die tijd al voor ketters, want zij waren al bekeerd als gevolg van de leer van Luther. En zo stonden nog allerlei figuren meer op dat schilderij.

Toen het klaar was, mochten de Jezuïeten komen kijken of het beviel en het viel bij hen zeer in de smaak. Maar intussen was het geluid van het schilderij ook terecht gekomen bij de mensen van de inquisitie en zijn riepen de schilder tot de orde en ondervroegen hem. Wat is toch de bedoeling van al die mensen op dat schilderij? Ja, zei de schilder, ze zijn bij het gastmaal van de Heer op bezoek. Kijk maar. Ja, maar waar zijn dan de apostelen? Die zitten daar naast Jezus aan tafel. Maar wat doen ze daar dan? Nou, die rechts naast Jezus zit is Petrus, die geeft een stukje vlees aan die bediende die net aan komt lopen met zijn bloedneus en die daarnaast zit, die houdt een bord op en die daarnaast zit die zit met zijn vork tussen zijn tanden te peuteren. Er werd wat meewarig geknikt door de mensen van de inquisitie, maar de ondervraging ging verder. Wat doet dan daar die man met die bloedneus? Ja, die is voor de realiteit, die is net gevallen en komt naar voren omdat hij een bloedneus heeft. Maar die nar, wat doet dan die nar daar met die papegaai? Die is voor de versiering, zo doen we dat tegenwoordig met kunstwerken, dan zit er iets bij de voor de versiering. En die mannen op de voorgrond? Ja, dan moet ik iets uit gaan leggen over de dichterlijke vrijheid van de kunstenaar. Net zoals dichters hebben ook schilders vrijheid om zo te schilderen. Maar waar het dan eigenlijk om, vroegen de mensen van de inquisitie nogmaals aan de schilder. En langzaam begon de schilder het wat benauwd te krijgen, want hij merkte dat het de verkeerde kant op ging. Ja, het gaat natuurlijk om Jezus met de apostelen. Nou, schilder dat dan; dit kunnen we niet goedkeuren. Hij kreeg een herkansing en ging terug naar huis. Maar die Jezuïeten die de opdracht hadden gegeven, waren heel blij met het schilderij. Die gingen, wijs

als ze waren, met elkaar en de Heilige Geest in conclaaf en kwamen tot de beslissing dat het schilderij mocht blijven. Het enige dat ze deden was de titel veranderen. Het schilderij heette niet langer “Het laatste Avondmaal”, maar “De Heer te gast bij de tollenaar Levi op een feestmaal”. Zo gezegd zo gedaan: het schilderij kon blijven hangen.

Deze anekdote opende voor mij nou een ander perspectief. Want die schilder heeft niet voor niets al die mensen erbij gezet. Die man met die bloedneus, die dwerg in het narrenpak, die gastheer die tollenaar bleek te zijn, die twee vreemdelingen met hun hellebaard vooraan de trap, zijn allemaal mensen. Allemaal mensen zoals u en ik. Misschien nu nog niet in witte gewaden, maar allemaal mensen die opgeroepen worden om, zoals de apostelen, volgeling van Jezus te zijn, om te proberen heilig te worden, niet om dat felbegeerde plaatje ‘ik ben heilig’ te verwerven, maar om heilig te worden, heilig te zijn in hun handelen, in hun doen en laten. En zo komen we, vanuit die twaalf achter de tafel, op veel meer die in de feestzaal op het schilderij aanwezig waren bij die honderdvierenveertigduizend die voor de troon van de Heer staan in het verhaal uit Openbaring wat we vandaag hoorden.

Honderdvierenveertigduizend: twaalf maal twaalf maal duizend: een talrijke groep. Zo omvangrijk als menigte dat ze niet te tellen is, maar allemaal mensen die hun best doen om in het spoor van Jezus heilig te worden, heilig te zijn, goede werken te doen, zoals Jezus ons heeft aangeraden. Moge wij van die mensen zijn, moge wij van die mensen worden, moge we allemaal een beetje heilig worden, op weg naar Jezus, want die richt uiteindelijk voor ons het ware gastmaal aan. Amen.

Henry Vermeulen, diaken